

Manifest Gmin Przyjaznych Pszczołom

Raport podsumowujący

Akcja organizowana w ramach VII edycji Programu „Z Kujawskim pomagamy pszczołom”

sierpień 2017

1. Słowo wstępne	3
◦ Rafał Wadlewski, ZT Kruszwica SA	4
◦ Kasia Dytrych, ekspertka programu „Z Kujawskim pomagamy pszczołom”	5
◦ Waldemar Kudła, prezydent Polskiego Związku Pszczelarskiego	6
2. Manifest Gmin Przyjaznych Pszczołom	7
3. Podsumowanie akcji Manifest Gmin Przyjaznych Pszczołom	9
◦ Dane statystyczne	10
◦ Opis wybranych inicjatyw na rzecz ochrony pszczół	14
◦ Wypowiedzi włodarzy gmin	21
◦ Lista gmin sygnatariuszek Manifestu Gmin Przyjaznych Pszczołom	26
4. Program „Z Kujawskim pomagamy pszczołom”	31
5. ZT Kruszwica SA	32

SŁOWO WSTĘPNE

Szanowni Państwo,

z wielką przyjemnością prezentujemy Państwu podsumowanie pierwszej edycji Manifestu Gmin Przyjaznych Pszczołom, inicjatywy, której celem jest popularyzacja wśród samorządów działań na rzecz ochrony pszczół. Pomysł Manifestu zrodził się w trakcie przygotowań do VII edycji „Z Kujawskim pomagamy pszczołom” – programu społecznej odpowiedzialności biznesu ZT Kruszwica. Promując Manifest, chcieliśmy przekonać samorządy, że skuteczna pomoc pszczołom jest w zasięgu każdej gminy. Wyszliśmy bowiem z założenia, że to właśnie samorządy mają największe możliwości, ale także i motywację do podjęcia takiej pomocy. Nie pomyliliśmy się. Słuszność naszych założeń potwierdziły inicjatywy zgłoszone przez gminy sygnatariuszki Manifestu. Wiele z tych działań prowadzonych jest już od wielu lat, niejednokrotnie są one silnie osadzone w strategiach rozwoju gmin. Nie brakuje jednak inicjatyw świeżych, dopiero nabierających tempa. Potwierdzają one atrakcyjność koncepcji ochrony różnorodności biologicznej jako filaru, na którym można oprzeć rozwój lokalnej społeczności. W niniejszym podsumowaniu prezentujemy przykłady kilku takich inicjatyw z nadzieją, że będą one inspiracją dla innych samorządów.

Przede wszystkim jednak podsumowanie akcji Manifest Gmin Przyjaznych Pszczołom pokazuje, jak dużo gmin jest zainteresowanych ochroną pszczół. Oczywiście w skali kraju jest to wciąż liczba niewielka, jednak jest to solidna podstawa do rozwoju idei Manifestu w kolejnych latach. Tym wszystkim pionierskim gminom, które przystąpiły do pierwszej edycji Manifestu, składamy wyrazy szczerego uznania i dziękujemy za ich wysiłek na rzecz ochrony pszczół.

Rafał Wadlewski

ZT Kruszwica SA

Drodzy Przyjaciele pszczół,

kiedy przyszedł nam do głowy pomysł Manifestu Gmin Przyjaznych Pszczołom, mieliśmy sporo obaw. Czy samorządy zaangażują się w tę akcję? Czy wśród tylu innych zadań i obowiązków władze gmin znajdą czas i środki, aby działać na rzecz pszczół?

Jak się okazało, były to obawy nieuzasadnione. Odzew, z jakim spotkał się Manifest, przerósł nasze oczekiwania. Byliśmy pod wrażeniem ilości i różnorodności inicjatyw zgłaszanych przez gminy sygnatariuszki. Wiele z tych działań było zresztą zaplanowanych wcześniej, niezależnie od Manifestu. Czy to umniejsza znaczenie naszej akcji? Myślę, że wręcz przeciwnie. Rolą Manifestu może być bowiem nie tylko inspirowanie do ochrony pszczół, ale także gromadzenie i upowszechnianie dobrych praktyk w tym zakresie.

Ich nagłaśnianie jest tym bardziej potrzebne, że to właśnie zaangażowanie gmin jest istotnym warunkiem poprawy warunków życia pszczół w Polsce. To samorządy kształtują u siebie ład przestrzenny, co pozwala im działać na rzecz zachowania różnorodności biologicznej na swoim terenie. Starania w tym kierunku będą jeszcze skuteczniejsze, jeżeli pójdą w parze z edukacją mieszkańców. Również w tym aspekcie rola samorządów jest nie do przecenienia.

Wspomniałam o różnorodności, bo w przypadku pszczół jest ona słowem kluczowym. Oprócz pszczoły miodnej istnieje ogromna różnorodność gatunków tych owadów, a każdy z nich pełni specyficzną rolę w środowisku – zapyla różne rodzaje roślin, w różnych ekosystemach. Z jednej strony zatem, pszczoły potrzebują mozaiki siedlisk, z drugiej – jako zapylacze – są gwarantem ich zachowania. To dzięki zapyleńiu mogą rozmnażać się rośliny, które z kolei są schronieniem i źródłem pożywienia dla wielkiej liczby zwierząt. Wysiłki władz samorządowych na rzecz pszczół powinny być zatem traktowane jako fundament wszelkich działań lokalnych nastawionych na ochronę przyrody.

Kasia Dytrych

przyrodniczka, ekspertka programu „Z Kujawskim pomagamy pszczołom”

Szanowni Państwo,

pszczoła to bardzo pożyteczny, mały owad, a jakże ważny dla ludzi i dla zachowania bioróżnorodności w środowisku. Pracowitość i zgodność panująca w pszczelim roju może być dla nas ludzi przykładem. W pszczelej rodzinie panuje harmonia – każda pszczołka wie, co do jej obowiązków należy. My, pszczelarze, staramy się tak prowadzić rodziny pszczele, aby dobrze się rozwijały, a z ich pracy zostało dla nas jeszcze „małe co nieco” – czyli wspańiały stódki miód, uzdrawiający pytek, pierzga czy mleczko pszczele.

To także dzięki pszczołom budzimy się o poranku z pięknym śpiewem ptaków za oknem czy – idąc wiosną na spacer przez park czy las – słyszymy wspańiały koncert. To właśnie dzięki ich pracy przy zapylaniu roślin ptaki mają dość pożywienia. Pszczoły wykonują ogromną pracę, aby wyprodukować 1 kg miodu rodzina pszczela musi odwiedzić od 4 mln do nawet 8 mln kwiatów. W jednej rodzinie – roju pszczelim jest na przetómie wiosny i lata, w porze kwitnienia roślin, nawet 60 tys. pracowitych pszczoł.

Musimy pamiętać, że i my, ludzie, zawdzięczamy pracowitym pszczołom co trzeci kęs strawy zjadanej codziennie: 80% owoców i warzyw uzyskujemy z pól po zapyleniu roślin. Obliczono, że w ciągu jednego sezonu rodzina pszczela zarabia dla nas ponad 1080 euro, zapylając rośliny. W tej kwocie nie ma tego, co lubimy najbardziej, stódkiego „co nieco”, jak mawiał Kubuś Puchatek, myśląc o miodzie. I jak tu nie kochać pszczoł – skoro tyle potrafią zrobić dobrego dla nas, ludzi.

Wiem, że niektórzy powiedzą: pszczoły żądłą, brzęczą, ale i oni nie zaprzeczają, że są to owady ze wszech miar pożyteczne. I jeszcze o jednym nie możemy zapominać: w okresie postępującej industrializacji i szybkiego rozwoju techniki pszczoły są najczulszym „barometrem” stopnia zanieczyszczenia środowiska naturalnego. One szybko wyczuwają niebezpieczne dla nich substancje w powietrzu, podobnie jak raki wyczuwają niebezpieczne substancje w wodzie.

*Dlatego my pszczelarze z dużym zadowoleniem przyjmujemy informacje o gminach, które odpowiedziały na Manifest i przystąpiły do akcji propagowania ogromnej roli pszczoły w naszym środowisku i powiększania pszczelich „pastwisk” dla naszych podopiecznych: pszczoły miodnej (*Apis mellifera*), ale także dla innych pożytecznych zapylaczy.*

Waldemar Kudła

prezydent Polskiego Związku Pszczelarskiego

MANIFEST GMIN PRZYJAZNYCH PSZCZOŁOM

MANIFEST GMIN PRZYJAZNYCH PSZCZOŁOM

PREAMBUŁA

W Polsce występuje ponad **470 gatunków** pszczoł, z czego aż **222 to gatunki zagrożone wyginieciem**. Najważniejszą rolę pszczołowatych w przyrodzie jest zapylanie roślin. Szacuje się, że dzięki ich pracy powstaje **trzy czwarte światowej produkcji żywności**. Zawdzięczamy im aż **4 tys. odmian warzyw i owoców**.

W ostatnich latach obserwujemy wyraźny spadek liczebności owadów zapylających. Zdaniem naukowców zjawisko to ma kilka przyczyn, jednak podstawową jest degradacja środowiska naturalnego przez człowieka.

Zachowanie różnorodności biologicznej, czyli bogactwa form życia na Ziemi, ma ogromne znaczenie dla pszczoł. Aby znaleźć pokarm i przetrwać, pszczoły potrzebują mnogości siedlisk i gatunków roślin. Jednocześnie same przyczyniają się do zachowania bioróżnorodności, bo jako **zapylacze odgrywają ogromną rolę w rozmnażaniu roślin i odżywianiu zwierząt**. Zubożenie ekosystemów oznacza zatem zagrożenie nie tylko dla pszczoł, ale także dla innych gatunków zwierząt i roślin, a tym samym dla człowieka.

MANIFEST

ŚWIADOMI PROBLEMU WYMIERANIA PSZCZOŁ CHCEMY REALNIE MU PRZECIWDZIAŁAĆ I DEKLARUJEMY, ŻE:

1. Na terenie gminy założymy Miejsca Przyjazne Pszczołom, czyli takie, gdzie zapylacze będą mogły znaleźć pokarm oraz schronienie. W miejscach tych będziemy sadzić rośliny pytkodajne i nektarodajne, dobrane tak, aby okresy ich kwitnienia zapewniały ciągłość pożywienia dla pszczołowatych.
2. Dodażymy starań, aby przy pielęgnacji terenów zielonych należących do gminy stosować naturalne nawozy i środki ochrony roślin, które są przyjazne pszczołom.
3. Będziemy edukować mieszkańców o znaczeniu pszczoł i owadów zapylających dla człowieka i przyrody. Podejmiemy inicjatywy, które zachęcą mieszkańców do zakładania Miejsc Przyjaznych Pszczołom w ogrodach, na tarasach i balkonach.
4. Będziemy dążyć do zachowania różnorodności biologicznej na terenie gminy.

Wszyscy korzystamy z efektów pracy owadów zapylających. Ochrona pszczołowatych jest zatem naszym wspólnym zadaniem.

APELUJEMY DO GMIN W POLSCE O POPARCIE MANIFESTU I PRZYŁĄCZENIE SIĘ DO INICJATYWY.

Manifest Gmin Przyjaznych Pszczołom to inicjatywa w ramach programu „Z Kujawskim pomagamy pszczołom”. Program inspirowa lokalne społeczności do podejmowania działań na rzecz poprawy warunków życia pszczołowatych w Polsce poprzez tworzenie Miejsc Przyjaznych Pszczołom. Inicjatorem programu jest ZT Kruszwica SA.

PODSUMOWANIE AKCJI
MANIFEST GMIN PRZYJAZNYCH PSZCZOŁOM

79

Gmin sygnatariuszek Manifestu Gmin Przyjaznych Pszczółom

Rodzaje gmin sygnatariuszek Manifestu Gmin Przyjaznych Pszczółom

41

gmin wiejskich

15

gmin miejskich

23

gminy wiejsko-miejskie

1360

Miejsc Przyjaznych Pszczółom w gminach sygnatariuszkach Manifestu

Liczba działań edukacyjno-rekreacyjnych, zachęcających mieszkańców do zakładania Miejsce Przyjaznych Pszczółom

35

warsztatów dla mieszkańców,
np. z budowania domków
dla owadów zapylających

38

konkursów dla mieszkańców,
np. na najpiękniejszy balkon
lub ogród z roślinami
przyjaznymi pszczółom

58

wydarzeń typu pikniki lub festyny nt. ochrony przyrody i pszczół

62

spotkania edukacyjne z pszczelarzem lub przyrodnikiem,
np. w gminnym domu kultury, bibliotece

39

konferencji dla rolników lub miłośników ogrodnictwa nt. ochrony pszczół

69

gmin, które promują pszczelarstwo

76

gmin, które zamieściły materiały edukacyjne dla mieszkańców
na temat ochrony pszczół na stronie internetowej gminy

10

gmin, które założyły najwięcej Miejsc Przyjaznych Pszczołom

Brody (Świętokrzyskie)	200																					
Legnica (Dolnośląskie)	180																					
Kłodzko (Dolnośląskie)	130																					
Śrem (Wielkopolskie)	100																					
Wołomin (Mazowieckie)																						
Lębork (Pomorskie)	77																					
Stupsk (Pomorskie)	65																					
Pelplin (Pomorskie)	60																					
Smøłdzino (Pomorskie)	40																					
Chełm (Lubelskie)	30																					

DANE STATYSTYCZNE

WOJEWÓDZTWO	NAZWA GMINY
dolnośląskie	Międzylesie
dolnośląskie	Strzelin
dolnośląskie	Jeżów Sudecki
dolnośląskie	Bolków
dolnośląskie	Przemków
dolnośląskie	Jelenia Góra
dolnośląskie	Legnica
dolnośląskie	Kłodzko
dolnośląskie	Lubin
dolnośląskie	Rudna
kujawsko-pomorskie	Brzuze
kujawsko-pomorskie	Bydgoszcz
kujawsko-pomorskie	Piotrków Kujawski
kujawsko-pomorskie	Unisław
kujawsko-pomorskie	Kikół
kujawsko-pomorskie	Kruszwica
kujawsko-pomorskie	Zbiczno
lubelskie	Tomaszów Lubelski
lubelskie	Wierzbica
lubelskie	Chełm
lubelskie	Telatyn
lubelskie	Szastarka
lubelskie	Wola Mysłowska
lubuskie	Bobrowice
lubuskie	Pszczew
łódzkie	Żelechlinek
łódzkie	Świnice Warckie
łódzkie	Uniejów
łódzkie	Kutno
łódzkie	Grabów
łódzkie	Witonia
łódzkie	Tomaszów Mazowiecki
małopolskie	Proszowice
małopolskie	Zabierzów
małopolskie	Skrzyszów
mazowieckie	Błonie
mazowieckie	Tłuszcz
mazowieckie	Wołomin
mazowieckie	Ostrów Mazowiecka
mazowieckie	Legionowo

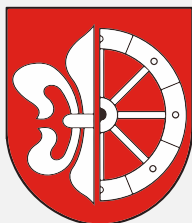
WOJEWÓDZTWO	NAZWA GMINY
mazowieckie	Winnica
opolskie	Komprachcice
opolskie	Kluczbork
podkarpackie	Gać
podkarpackie	Rudnik nad Sanem
podkarpackie	Radomyśl nad Sanem
podkarpackie	Tarnobrzeg
podlaskie	Suwałki
podlaskie	Nowe Piekuty
pomorskie	Pelplin
pomorskie	Pszczółki
pomorskie	Słupsk
pomorskie	Nowy Dwór Gdański
pomorskie	Smołdzino
pomorskie	Kobylnica
pomorskie	Lębork
śląskie	Czechowice-Dziedzice
śląskie	Krzyżanowice
śląskie	Wodzisław Śląski
śląskie	Radlin
śląskie	Mykanów
śląskie	Jastrzębie-Zdrój
śląskie	Kalety
śląskie	Radziechowy-Wieprz
śląskie	Siewierz
śląskie	Lelów
świętokrzyskie	Brody
warmińsko-mazurskie	Nidzica
warmińsko-mazurskie	Dobre Miasto
warmińsko-mazurskie	Olsztyn
wielkopolskie	Krobia
wielkopolskie	Szydłowo
wielkopolskie	Złotów
wielkopolskie	Śrem
wielkopolskie	Wągrowiec
wielkopolskie	Brodnica
zachodniopomorskie	Nowogródek Pomorski
zachodniopomorskie	Stepnica
zachodniopomorskie	Dębno

Liczba gmin sygnatariuszek **Manifestu Gmin Przyjaznych Pszczółom** w województwach:

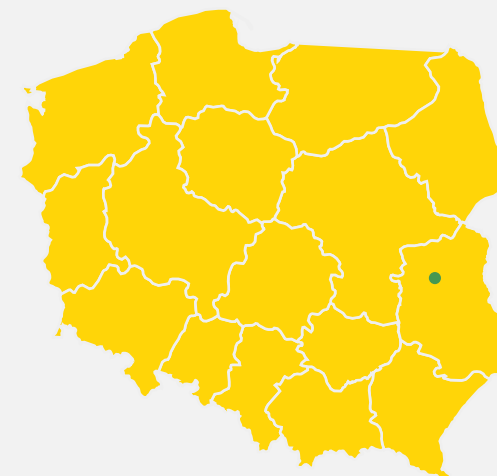

OPIS WYBRANYCH INICJATYW NA RZECZ **OCHRONY PSZCZÓŁ**

Województwo: lubelskie

Wójt: Władysław Mika

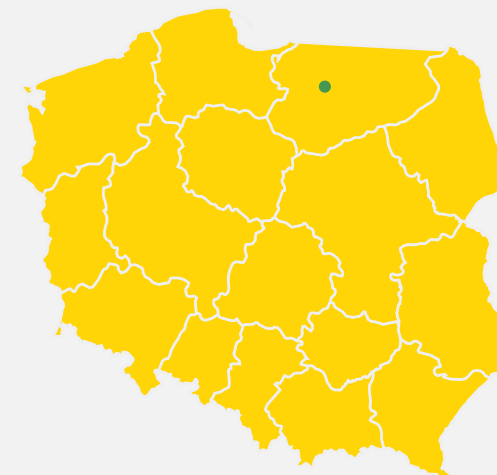

Wola Mysłowska jest gminą typowo rolniczą. Intensyfikacja produkcji rolnej doprowadziła na jej terenie do likwidacji wielu enklaw bioróżnorodności – miedz, śródpolnych zadrzewień i zakrzewień, różnego rodzaju nieużytków. Władze gminy postanowiły działać na rzecz ich ochrony. Przy okazji kursów chemizacyjnych prowadzonych przez ośrodek doradztwa rolniczego mieszkańcy byli poinformowani o potrzebie zachowania zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, które są miejscem rozrodu i bytowania wielu cennych przyrodniczo gatunków – w tym niezwykle ważnych dla produkcji rolniczej owadów zapylających. Władze gminy popularyzują również praktykę ogławiania wierzb. Ogłowione wierzby stanowią element tradycyjnego krajobrazu mazowieckich i podlaskich wsi, ale mają też duże znaczenie przyrodnicze. Powstające w „głowie” szczeliny i dziuple, są siedliskiem dla licznych, często rzadkich gatunków ptaków, ssaków i gadów, a także owadów, w tym trzmieli i pszczoł. Władze gminy chcą w kolejnych latach kontynuować działania edukacyjne na rzecz bioróżnorodności. Zamierzają również uwzględnić potrzebę jej ochrony w aktualizacji miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Województwo: warmińsko-mazurskie

Burmistrz: Stanisław Grzegorz Trzaskowski

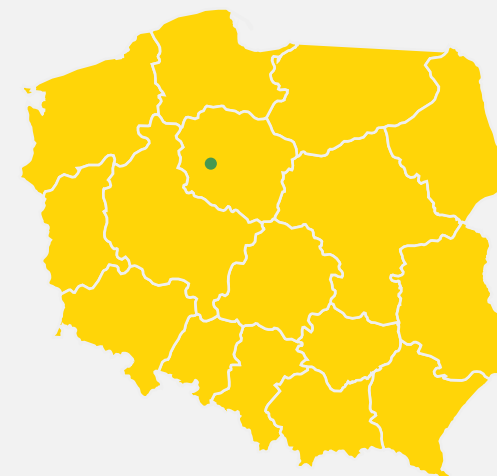

Władze Dobrego Miasta dążą do przekształcenia jego terenów zgodnie z koncepcją miasta ogrodu. W ramach rozwijanego systemu przestrzennego zieleni miejskiej powstały m.in. cztery rabaty obsadzone kwiatami pytko- i nektarodajnymi. Do ich urządzenia zaproszono uczniów architektury krajo-
brazu z pobliskiego zespołu szkół rolniczych, a także przedstawicieli lokalnej społeczności. Władze gminy liczą, że zaangażowanie mieszkańców w zakładanie rabat zwiększy ich poczucie odpowiedzialności i troski za stworzoną wspólnie przestrzeń, a co za tym idzie, przyczyni się do trwałości nasadzeń. Przy realizacji przedsięwzięcia, władze gminy korzystały nie tylko ze środków własnych, ale zaprosiły również prywatnych sponsorów spośród firm działających na terenie miasta. Magistrat rozważa wykorzystanie tego samego modelu współpracy przy okazji planowanego na ten rok założenia rożarium.

Województwo: kujawsko-pomorskie

Prezydent: Rafał Bruski

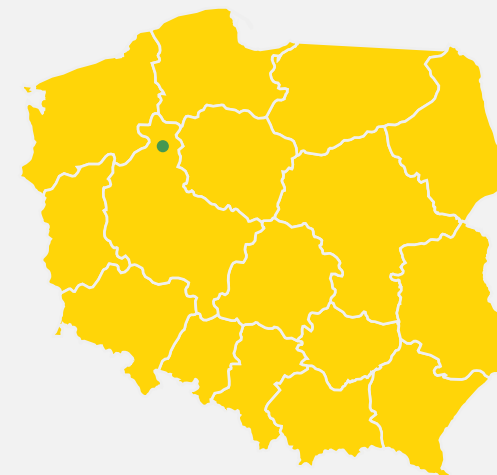

Dwa lata temu władze miasta zleciły opracowanie „Programu ochrony owadów zapylających na terenie Bydgoszczy”. Przeprowadzono inwentaryzację, która wykazała, że w gminie występuje aż 214 gatunków owadów zapylających, w tym wiele gatunków zagrożonych. W ramach realizacji „Programu...” oprócz szeroko zakrojonej edukacji prowadzone są działania zmierzające bezpośrednio do poprawy warunków życia owadów. Przykładowo, w celu zwiększenia bazy siedliskowej pozostawia się na miejscu pnie wyciętych drzew oraz stojące pnie drzew suchych. Część trawników nie jest koszona, a w nasadzeniach uwzględnia się rośliny przyjazne owadom. Instalowane są również domki dla owadów. „Program ochrony...” zawiera także informacje o miejscach szczególnie istotnych dla zachowania populacji owadów zapylających. Są one wykorzystywane m.in. przy rewaloryzacji terenów zdegradowanych. Przykładem jest tu plan zagospodarowania nieczynnych wyrobisk gliny przy ul. Rejewskiego. Od dawna niewykorzystywany teren stał się oazą bioróżnorodności. Władze miasta zdecydowały, że powinien on zachować swoją wartość przyrodniczą także po rewitalizacji i udostępnieniu mieszkańcom. Stąd planowane jest m.in. wydzielenie użytków ekologicznych, a także założenie łąk kwietnych.

Województwo: wielkopolskie

Burmistrz: Adam Pulit

Miasto boryka się z problemem niskiej emisji z przydomowych kotłowni znajdujących się w starym budownictwie i zabudowie jednorodzinnej. Jednym z działań mających ograniczyć skutki smogu jest projekt pod nazwą Miejska Fabryka Czystego Powietrza. Polega on na sadzeniu drzew w różnych częściach miasta. Gatunki użyte do nasadzeń były konsultowane z różnymi środowiskami, w tym z pszczelarzami. To pod ich wpływem zdecydowano, że zostaną posadzone drzewa przyjazne pszczołom, m.in. lipy, śliwy wiśniowe czy klony. W sadzeniu 166 drzew brali udział mieszkańcy, w tym dzieci ze szkół i przedszkoli, uczestnicy warsztatów terapii zajęciowej, a także sami radni i urzędnicy miejscy. W czerwcu 2017 roku w czasie powszechnego sadzenia drzew podczas Euro Eco Festivalu Złotów 2017 Miejska Fabryka Czystego Powietrza została „rozbudowana” o kolejne 134 drzewa. Tym razem były to lipy szerokolistne.

Województwo: pomorskie

Wójt: Hanna Brejwo

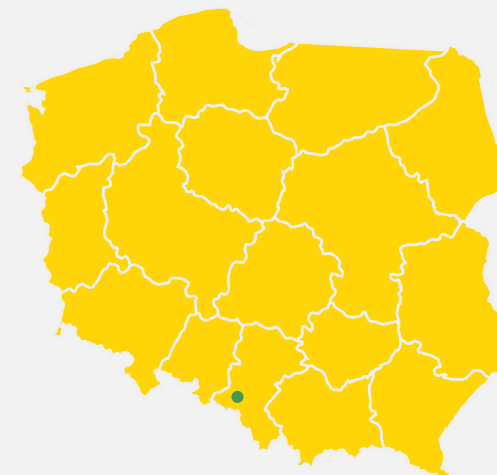

Gmina posiada silne tradycje pszczelarskie. Zamiast tradycyjnych dożynek odbywa się tu Święto Miodu Pszczółkowskiego, który jest wpisany na listę produktów tradycyjnych. Władze gminy podejmują liczne działania dla poprawy warunków życia owadów pszczołowych. W 2008 roku powstał Park Lipowy, w którym na powierzchni trzech hektarów rośnie ok. 40 odmian lip. W tym roku otworzono Park Brzozowy o powierzchni 10,6 ha. Pomiędzy drzewami urządzono łąkę kwietną i rabaty z roślinami pytko- i nektarodajnymi. Łącznie posadzono ok. 20 tys. roślin. Na terenie parku znajduje się ścieżka edukacyjna pokazująca znaczenie pszczół dla środowiska naturalnego. Edukacja jest ważnym elementem działań gminy na rzecz pszczołowych. Zajęcia, warsztaty i prelekcje prowadzone są w Muzeum Miodu, a także podczas Święta Miodu, API Festiwalu czy Wielkiego Dnia Pszczół.

Województwo: śląskie

Burmistrz: Barbara Magiera

Radlin jest gminą typowo górniczą, jednak władze miejskie dążą do tego, żeby tożsamość miasta opierała się jeszcze o drugi filar – ekologię. Realizując tę ideę, urzędnicy zainspirowali się przykładami z Europy Zachodniej i USA i postanowili stworzyć miejski ekosystem przyjazny owadom zapylającym, przede wszystkim pszczołom. Uzasadnieniem tego kierunku działań był fakt istnienia na terenie tej przemysłowej gminy silnego środowiska pszczelarskiego. W 2015 roku magistrat przyjął plan działań edukacyjno-ekologicznych „Radlin – miasto z sercem dla owadów”, który był realizowany w 2016 roku. Działania edukacyjne i informacyjne były kierowane zarówno do dzieci i młodzieży szkolnej, jak i osób dorosłych, którym wyjaśniano m.in. zasady bezpiecznych oprysków oraz zachęcano do rzadszego koszenia trawników. Na miejskich zieleńcach posadzono liczne rośliny pytko- i nektarodajne, ustawiono również 12 hoteli dla owadów, które zasiedlono murarką ogrodową. Działania edukacyjne, nasadzenia oraz instalacja nowych hoteli są lub będą kontynuowane również w tym roku.

Pszczoły miodne oraz dziko żyjące owady zapylające stanowią kluczowy czynnik w rolnictwie i produkcji żywności. Niestety, coraz powszechniej występujący model rolnictwa oparty na intensyfikacji i chemizacji produkcji rolnej zagraża egzystencji tych pożytecznych owadów – co stanowi istotne niebezpieczeństwo zarówno dla stabilności ekologicznej środowiska, jak i zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego w kraju i na świecie. Nasze życie i pomyślność zależą od ich przetrwania – zatem należy uczynić wszystko, aby im w tym pomóc...

WŁADYSŁAW MIKA, WÓJT GMINY WOLA MYSŁOWSKA

Dlaczego gmina angażuje się w działania na rzecz ochrony pszczół? Dlatego aby rozwój miasta był zrównoważony, aby przenikanie się różnych środowisk – cywilizacji i przyrody – było płynne i harmonijne. Dlatego że miasto ma ambicje być miastem wygodnym do życia – pracy i odpoczynku – zielonym, ekologicznym, czystym, pełnym aktywności. Złotów jest wielkopolskim źródłem!

ADAM PULIT, BURMISTRZ ZŁOTOWA

Nie ma prawidłowego funkcjonowania ekosystemu, a więc i bioróżnorodności, bez udziału pszczół. Jest to szczególnie ważne ze względu na postępującą obecnie coraz większą degradację środowiska, dlatego też pragniemy swoimi działaniami uzmysłwić mieszkańcom rolę i znaczenie pszczół w życiu człowieka. Obliguje nas również do tego przynależność Dobrego Miasta do sieci miast Cittaslow, czyli do sieci miast „dobrej jakości życia”, propagującej polepszenie jakości życia mieszkańców i zwiększanie kultury dobrego życia.

STANISŁAW TRZASKOWSKI, BURMISTRZ DOBREGO MIASTA

”

Radlin – miasto z sercem dla owadów” to hasło towarzyszy działaniom w naszym mieście od kilku sezonów. Murarka ogrodowa, trzmiel ziemny, chrząszcze, muchówki... wszystkie one zasługują na pomoc, skoro codziennie, od tysięcy lat, pomagają nam jako gatunkowi. Chcemy stworzyć im przyjazne warunki do życia oraz zapewnić odpowiednią ilość roślinności do pracy. Chcemy również edukować i uzmysławiać, jak ważne jest to, aby mieć przy sobie jak najwięcej tych małych, pożytecznych towarzyszy.

ZBIGNIEW PODLEŚNY, ZASTĘPCA BURMISTRZA RADLINA

Nazwa naszej gminy zobowiązuje...

Gmina Pszczółki od wielu lat odnosi korzyści związane z działalnością pszczół na tym terenie, a historia ich hodowli sięga czasów zakonu cystersów. To u nas powstaje produkt tradycyjny, którym jest Miód Pszczółkowski. To w Pszczółkach funkcjonuje Muzeum Miodu, a najważniejszą imprezą w naszej gminie jest Święto Miodu Pszczółkowskiego. W związku z tak silnymi powiązaniami, jako lokalna społeczność, czujemy się szczególnie poruszeni licznymi zagrożeniami, które czyhają na zapylaczy. Jesteśmy również świadomi, że istnienie ludzi i pszczół jest ze sobą nierozzerwalnie powiązane oraz że w znacznej mierze to działalność człowieka wpływa na to, czy pszczołowe przetrwają. Wszelkie działania podejmowane na rzecz ochrony pszczół, w tym edukacja ekologiczna czy tworzenie miejsc przyjaznych pszczółom, wraca do nas na zasadzie synergii. Chroniąc pszczoły, chronimy nasze środowisko, czynimy nasze otoczenie piękniejszym, a naszym dzieciom i wnukom dajemy szansę na poznanie takiego świata, jaki my dzisiaj znamy.

HANNA BREJWO, WÓJT GMINY PSZCZOŁKI

Pomagamy pszczołom, choć to my zawdzięczamy im o wiele więcej!

Harmonijny rozwój miejskiej przestrzeni i infrastruktury to ambitne wyzwanie, szczególnie gdy rozumie się je w najpełniejszy sposób, uwzględniający zrównoważenie ingerencji w przyrodę. W Bydgoszczy, projektowanej od dekad w znacznej części według koncepcji miasta ogrodu, nigdy o tym nie zapomniano. Z biegiem lat, z rosnącą świadomością roli owadów zapylających w globalnym i lokalnym ekosystemie, a także z nowymi możliwościami wynikającymi ze zdobyczy nauk biologicznych, możemy być coraz bardziej skuteczni. Wpisujemy się w ogólnoświatowy nurt. Pomagamy pszczołom, inwestując w przyszłość, w nadziei odwrócenia niepokojącego trendu spadku populacji nie tylko najbardziej pracowitych, ale przede wszystkim życiodajnych owadów.

RAFAŁ BRUSKI, PREZYDENT BYDGOSZCZY

LISTA GMIN SYGNATARIUSZEK
MANIFESTU GMIN PRZYJAZNYCH PSZCZOŁOM

LISTA GMIN SYGNATARIUSZEK

DANE GMINY						DEKLAROWANE DZIAŁANIA NA RZECZ PSZCZOŁOWATYCH				
I.p.	Nazwa gminy	Rodzaj gminy	Województwo	Nazwisko wójarza	Funkcja	Planowana liczba Miejsc Przyjaznych Pszczołom	Organizacja konkursu dla mieszkańców na najpiękniejszy ogród lub balkon zawierający kwiaty przyjazne pszczołom	Organizacja wydarzeń edukacyjno-rekreacyjnych, typu pikniki lub festyny dla mieszkańców nt. ochrony przyrody i pszczołowatych, promujących pszczelarstwo i wyroby ekologiczne	Organizacja warsztatów nt. zakładania Miejsc Przyjaznych Pszczołom	Promocja pszczelarstwa
1	Brzuze	wiejska	kujawsko-pomorskie	Jan Koprowski	Wójt	1	✓	✓	✓	✓
2	Pelplin	miejsko-wiejska	pomorskie	Patryk Demski	Burmistrz	60	✓	✓		✓
3	Bobrowice	wiejska	lubuskie	Marek Babul	Wójt					
4	Pszczółki	wiejska	pomorskie	Hanna Brejwo	Wójt	10		✓	✓	✓
5	Żelechlinek	wiejska	łódzkie	Bogdan Kaczmarek	Wójt	2		✓		✓
6	Proszowice	miejsko-wiejska	małopolskie	Grzegorz Cichy	Burmistrz	1	✓	✓		✓
7	Świnice Warckie	wiejska	łódzkie	Krzysztof Pruchniewicz	Wójt					
8	Nidzica	miejsko-wiejska	warmińsko-mazurskie	Jacek Kosmala	Burmistrz	20	✓	✓	✓	✓
9	Słupsk	miejska	pomorskie	Robert Biedroń	Prezydent	65				✓
10	Bydgoszcz	miejska	kujawsko-pomorskie	Rafał Bruski	Prezydent	7			✓	✓
11	Uniejów	miejsko-wiejska	łódzkie	Józef Kaczmarek	Burmistrz	10	✓	✓	✓	✓
12	Suwałki	wiejska	podlaskie	Tadeusz Chołko	Wójt	5	✓	✓	✓	✓
13	Kutno	wiejska	łódzkie	Jerzy Bryła	Wójt	8			✓	✓
14	Błonie	miejsko-wiejska	mazowieckie	Zenon Reszka	Burmistrz		✓	✓	✓	✓
15	Gać	wiejska	podkarpackie	Grażyna Pieniążek	Wójt	1		✓		✓
16	Czechowice-Dziedzice	miejsko-wiejska	śląskie	Marian Błachut	Burmistrz	10	✓	✓	✓	✓
17	Piotrków Kujawski	miejsko-wiejska	kujawsko-pomorskie	Sławomir Henryk Bogucki	Burmistrz	10	✓	✓	✓	✓
18	Wierzbica	wiejska	lubelskie	Andrzej Chrzastowski	Wójt	6	✓	✓	✓	✓
19	Nowogródek Pomorski	wiejska	zachodniopomorskie	Tomasz Pietruszka	Wójt	2		✓	✓	✓
20	Krobia	miejsko-wiejska	wielkopolskie	Sebastian Czwojda	Burmistrz			✓	✓	✓

LISTA GMIN SYGNATARIUSZEK

DANE GMINY						DEKLAROWANE DZIAŁANIA NA RZECZ PSZCZOŁOWATYCH				
I.p.	Nazwa gminy	Rodzaj gminy	Województwo	Nazwisko wójarza	Funkcja	Planowana liczba Miejsc Przyjaznych Pszczołom	Organizacja konkursu dla mieszkańców na najpiękniejszy ogród lub balkon zawierający kwiaty przyjazne pszczołom	Organizacja wydarzeń edukacyjno-rekreacyjnych, typu pikniki lub festyny dla mieszkańców nt. ochrony przyrody i pszczołowatych, promujących pszczelarstwo i wyroby ekologiczne	Organizacja warsztatów nt. zakładania Miejsc Przyjaznych Pszczołom	Promocja pszczelarstwa
21	Krzyżanowice	wiejska	śląskie	Grzegorz Utracki	Wójt	10		✓	✓	✓
22	Międzylesie	miejsko-wiejska	dolnośląskie	Tomasz Korczak	Burmistrz	10	✓	✓		✓
23	Tłuszcz	miejsko-wiejska	mazowieckie	Paweł Bednarczyk	Burmistrz	2	✓	✓		✓
24	Szydłowo	wiejska	wielkopolskie	Dariusz Chrobak	Wójt	1				✓
25	Stepnica	miejsko-wiejska	zachodniopomorskie	Andrzej Wyganowski	Burmistrz	3	✓	✓		✓
26	Złotów	miejska	wielkopolskie	Adam Pulit	Burmistrz	20	✓	✓	✓	✓
27	Wodzisław Śląski	miejska	śląskie	Mieczysław Kieca	Prezydent	14		✓		✓
28	Grabów	wiejska	łódzkie	Tomasz Pietrzak	Wójt	2			✓	✓
29	Chełm	wiejska	lubelskie	Wiesław Kociuba	Wójt	30	✓	✓		✓
30	Nowy Dwór Gdański	miejsko-wiejska	pomorskie	Jacek Michalski	Burmistrz	2				
31	Wołomin	miejsko-wiejska	mazowieckie	Elżbieta Radwan	Burmistrz	100	✓	✓		✓
32	Rudnik nad Sanem	miejsko-wiejska	podkarpackie	Waldemar Grochowski	Burmistrz	10		✓	✓	✓
33	Brody	wiejska	świętokrzyskie	Marzena Bernat	Wójt	200	✓	✓	✓	✓
34	Radlin	miejska	śląskie	Barbara Magiera	Burmistrz	15	✓	✓	✓	✓
35	Unisław	wiejska	kujawsko-pomorskie	Jakub Danielewicz	Wójt					
36	Mykanów	wiejska	śląskie	Dariusz Pomada	Wójt				✓	✓
37	Pszczew	wiejska	lubuskie	Waldemar Górczyński	Wójt	1				✓
38	Kikół	wiejska	kujawsko-pomorskie	Józef Predenkiewicz	Wójt	1			✓	
39	Smóldzino	wiejska	pomorskie	Arkadiusz Walach	Wójt	40				✓
40	Zabierzów	wiejska	małopolskie	Elżbieta Burtan	Wójt	23		✓	✓	

LISTA GMIN SYGNATARIUSZEK

DANE GMINY						DEKLAROWANE DZIAŁANIA NA RZECZ PSZCZOŁOWATYCH				
I.p.	Nazwa gminy	Rodzaj gminy	Województwo	Nazwisko wójarza	Funkcja	Planowana liczba Miejsc Przyjaznych Pszczołom	Organizacja konkursu dla mieszkańców na najpiękniejszy ogród lub balkon zawierający kwiaty przyjazne pszczołom	Organizacja wydarzeń edukacyjno-rekreacyjnych, typu pikniki lub festyny dla mieszkańców nt. ochrony przyrody i pszczołowatych, promujących pszczelarstwo i wyroby ekologiczne	Organizacja warsztatów nt. zakładania Miejsc Przyjaznych Pszczołom	Promocja pszczelarstwa
41	Kruszwica	miejsko-wiejska	kujawsko-pomorskie	Dariusz Witczak	Burmistrz	8		✓		✓
42	Jastrzębie-Zdrój	miejska	śląskie	Anna Hetman	Prezydent	3		✓		✓
43	Strzelin	miejsko-wiejska	dolnośląskie	Dorota Pawnuk	Burmistrz		✓			✓
44	Radomyśl nad Sanem	wiejska	podkarpackie	Jan Pyrkosz	Wójt	2		✓	✓	✓
45	Zbiczno	wiejska	kujawsko-pomorskie	Wojciech Rakowski	Wójt	1	✓			✓
46	Telatyn	wiejska	lubelskie	Elżbieta Stąsień-Witkowska	Wójt	4	✓	✓	✓	✓
47	Jeżów Sudecki	wiejska	dolnośląskie	Edward Dudek	Wójt	2	✓	✓		✓
48	Szastarka	wiejska	lubelskie	Artur Jaskowski	Wójt		✓	✓	✓	✓
49	Wola Mysłowska	wiejska	lubelskie	Władysław Mika	Wójt	5	✓	✓		✓
50	Dobre Miasto	miejsko-wiejska	warmińsko-mazurskie	Stanisław Grzegorz Trzaskowski	Burmistrz	5	✓	✓	✓	✓
51	Bolków	miejsko-wiejska	dolnośląskie	Jarosław Wroński	Burmistrz	2		✓		✓
52	Kobylnica	wiejska	pomorskie	Leszek Kuliński	Wójt	3		✓	✓	✓
53	Ostrów Mazowiecka	miejska	mazowieckie	Jerzy Bauer	Burmistrz	3		✓	✓	✓
54	Komprachcice	wiejska	opolskie	Leonard Pietruszka	Wójt	5		✓	✓	✓
55	Śrem	miejsko-wiejska	wielkopolskie	Adam Lewandowski	Burmistrz	100	✓			✓
56	Kalety	miejska	śląskie	Klaudiusz Kandzia	Burmistrz	7	✓	✓		✓
57	Radziechowy-Wieprz	wiejska	śląskie	Maciej Mika	Wójt	10		✓		✓
58	Legionowo	miejska	mazowieckie	Roman Smogorzewski	Prezydent	4	✓	✓	✓	✓
59	Lębork	miejska	pomorskie	Witold Namyślak	Burmistrz	77				✓

LISTA GMIN SYGNATARIUSZEK

DANE GMINY						DEKLAROWANE DZIAŁANIA NA RZECZ PSZCZOŁOWATYCH				
I.p.	Nazwa gminy	Rodzaj gminy	Województwo	Nazwisko wóldarza	Funkcja	Planowana liczba Miejsc Przyjaznych Pszczołom	Organizacja konkursu dla mieszkańców na najpiękniejszy ogród lub balkon zawierający kwiaty przyjazne pszczołom	Organizacja wydarzeń edukacyjno-rekreacyjnych, typu pikniki lub festyny dla mieszkańców nt. ochrony przyrody i pszczołowatych, promujących pszczelarstwo i wyroby ekologiczne	Organizacja warsztatów nt. zakładania Miejsc Przyjaznych Pszczołom	Promocja pszczelarstwa
60	Kluczbork	miejsko-wiejska	opolskie	Jarosław Kiełar	Burmistrz	2		✓	✓	✓
61	Dębno	miejsko-wiejska	zachodniopomorskie	Piotr Downar	Burmistrz	19	✓	✓	✓	✓
62	Przemków	miejsko-wiejska	dolnośląskie	Jerzy Szczupak	Burmistrz	2		✓		✓
63	Nowe Piekuty	wiejska	podlaskie	Marek Kaczyński	Wójt	3	✓		✓	✓
64	Jelenia Góra	miejska	dolnośląskie	Marcin Zawila	Prezydent	5	✓	✓		✓
65	Legnica	miejska	dolnośląskie	Tadeusz Krzakowski	Prezydent	180		✓	✓	✓
66	Skrzyszów	wiejska	małopolskie	Marcin Kiwior	Wójt	5	✓		✓	
67	Kłodzko	wiejska	dolnośląskie	Stanisław Longawa	Wójt	130		✓	✓	✓
68	Siewierz	miejsko-wiejska	śląskie	Zdzisław Banaś	Burmistrz			✓	✓	✓
69	Wągrowiec	wiejska	wielkopolskie	Przemysław Majchrzak	Wójt	1		✓		✓
70	Lelów	wiejska	śląskie	Krzysztof Molenda	Wójt		✓	✓	✓	✓
71	Tarnobrzeg	miejska	podkarpackie	Grzegorz Kielb	Prezydent	30	✓	✓	✓	
72	Brodnica	wiejska	wielkopolskie	Marek Pakowski	Wójt		✓	✓	✓	✓
73	Witonia	wiejska	łódzkie	Mirosław Włodarczyk	Wójt	5	✓	✓	✓	✓
74	Olsztyn	miejska	warmińsko-mazurskie	Piotr Grzymowicz	Prezydent			✓		
75	Winnica	wiejska	mazowieckie	Mariusz Kowalewski	Wójt		✓	✓	✓	✓
76	Tomaszów Mazowiecki	miejska	łódzkie	Marcin Witko	Prezydent	4				
77	Lubin	wiejska	dolnośląskie	Tadeusz Kielan	Wójt	3	✓	✓	✓	✓
78	Rudna	wiejska	dolnośląskie	Władysław Bigus	Wójt	23		✓		✓
79	Tomaszów Lubelski	wiejska	lubelskie	Marzena Czubaj-Gancarz	Wójt	5	✓	✓	✓	✓

Program „Z Kujawskim pomagamy pszczołom” został zainicjowany przez ZT Kruszwica SA, właściciela marki Kujawski. Pierwsza edycja programu wystartowała w 2011 roku. Program inspiruje lokalne społeczności do podejmowania długofalowych działań na rzecz poprawy warunków życia pszczołowatych w Polsce poprzez tworzenie Miejsc Przyjaznych Pszczołom. Realizując program, chcemy również wzmacniać świadomość społeczną w zakresie zależności pomiędzy pszczołowatymi a bioróżnorodnością.

Co do tej pory zrobiliśmy?

- Wręczyliśmy **26 grantów** na projekty związane z ochroną pszczołowatych.
- W Akademię Przyjaciół Pszczół zaangażowało się **2600 placówek oświatowych**, **3850 uczniów** wykonało ponad **11 100 zadań** indywidualnych i blisko **1000 zadań** zespołowych.
- Od 2013 roku, co roku w obchody Wielkiego Dnia Pszczół angażuje się blisko **50 ogrodów botanicznych**, placówek przyrodniczych i oświatowych. Świątowało z nami ponad **32 000 osób**.

ZT Kruszwica SA to największy w Polsce – i jeden z największych w Europie Środkowej – przetwórcza nasion oleistych oraz producent tłuszczów roślinnych. Specjalizujemy się w produkcji olejów butelkowanych, margaryn, tłuszczów dla branży piekarniczo-cukierniczej oraz produktów dla sektora biopaliw i przemysłu paszowego.

Naszą pozycję rynkową budujemy, wykorzystując naturalne surowce roślinne, gwarantujemy niezawodność i bezpieczeństwo procesów produkcji oraz dostarczanie produktów najwyższej jakości. Flagowy produkt z oferty ZT Kruszwica SA Olej Kujawski w rankingu Polska Marka został wyróżniony jako najcenniejsza polska marka żywnościowa.

ZT Kruszwica SA, będąc czołowym podmiotem branży spożywczej w Polsce, korzysta z surowców roślinnych pochodzących z polskich pól, stale angażując się we wspieranie wzrostu świadomości dotyczącej najlepszych praktyk w zakresie troski o środowisko naturalne. W naszych działaniach wypracowujemy i stosujemy najwyższe standardy ochrony środowiska, promując najlepsze praktyki z tym związane. Naszym głównym celem jest z jednej strony dostarczanie konsumentom wartościowych i bezpiecznych produktów najwyższej jakości, z drugiej zaś zależy nam na długofalowym działaniu w zrównoważonym otoczeniu, w którym zachowane są reguły sprzyjające ochronie środowiska naturalnego.

ZT Kruszwica SA już kilka lat temu dostrzegła potrzebę działania na rzecz ochrony pszczołowatych w Polsce. W 2011 roku rozpoczęliśmy akcję społeczną „**Z Kujawskim pomagamy pszczołom**” i jako pierwsi na tak dużą skalę zwróciliśmy uwagę społeczeństwa na ten ważny dla przyrody problem. W trakcie kilku edycji programu dotarliśmy z informacjami na temat pszczół do wielu grup społecznych i instytucji – placówek oświatowych, samorządów, organizacji rolniczych i ekologicznych oraz konsumentów, a także zaangażowaliśmy ich do współpracy przy realizacji działań przyczyniających się do ochrony owadów zapylaczy.

WWW.POMAGAMYPSCZOLOM.PL